

Milieueffectrapport Uitbreiding Golfbaan De Haar Bestemmingsplan Haarzuilens

projectnr. 1907 - 176054
definitief
28 maart 2011

Bijlage 6 EHS-analyse

Opdrachtgever

Gemeente Utrecht
DSO-Afdeling Milieu en Duurzaamheid
Postbus 8406, 3503 RK Utrecht

datum vrijgave	beschrijving versie	goedkeuring	vrijgave
28 maart 2011	definitief	drs. B. van Dijk	ir. H.A.M. van de Wetering

Bijlage 6 EHS-analyse

B6.1 Inleiding

Aanleiding

In het kader van de Landinrichting Utrecht West is de gebiedscommissie voornemens Haarzuilens en omgeving her in te richten. In het MER Groengebied Utrecht West (2004 / aangevuld 2005) is de voorgenomen ontwikkeling van Haarzuilens en omgeving als één van de vier deelgebieden binnen Landinrichting Utrecht West beschreven en beoordeeld op effecten. Mede op basis van het MER is de voorgenomen ontwikkeling van Haarzuilens verder uitgewerkt en vastgelegd in het Landinrichtingsplan Haarzuilens (2006). De herinrichting van Haarzuilens en omgeving wordt planologisch vastgelegd in het bestemmingsplan Haarzuilens. Eén van de onderdelen van het bestemmingsplan Haarzuilens is uitbreiding van Golfclub De Haar. Het voornemen is de bestaande golfbaan gedeeltelijk her in te richten met nieuwe holes, een nieuwe clubhuis en parkeer-gelegenheid. Daarbij is Golfbaan De Haar voornemens op uitbreidingsgebieden ten noordoosten, zuidoosten en westen van de huidige golfbaan een nieuwe driving range en vier holes aan te leggen. De uitbreiding en herinrichting van de golfbaan was m.e.r.-beoordelingsplichtig conform het Besluit m.e.r. bij aanvang van de procedure. omdat het meer dan 10 ha. gelegen in gevoelig gebied betreft. Het uitbreidingsgebied is gevoelig vanwege de status als Belvédèregebied Nieuwkoop en Harmelen en voorgedragen beschermd dorpsgezicht, de bestaande golfbaan is gevoelig gebied vanwege de status als Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Rijksmonument, Belvédèregebied en voorgedragen beschermd dorpsgezicht. Bevoegd gezag, de gemeente Utrecht, heeft besloten dat een m.e.r. procedure moet worden doorlopen. Hiervoor is het milieueffectrapport (MER) opgesteld.

EHS-analyse

De bestaande golfbaan heeft de status van Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is in het streekplan begrensd met een zogenoemde groene contour. De groene contour bevat bestemmingen en regels die zijn gericht op de bescherming van aanwezige wezenlijke kenmerken en waarden (Provinciale Ruimtelijke Verordening, 2009). Nieuwe projecten binnen de EHS zijn niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Dit wordt het zogenaamde "Nee, tenzij-regime" genoemd. In het kader van een zorgvuldige EHS-analyse wordt de uitbreiding van de bestaande golfbaan als nieuw project beschouwd. Het kappen van bomen en struiken, aanleg van een groter aantal holes en de bouw/verplaatsing van bebouwing met ontsluitingswegen zal leiden tot een aantasting van het gebied. Daar tegenover staat het realiseren van nieuwe natuur (o.a. aanleg boombeplantingen met zoom-/mantelvegetatie, natuurvriendelijk oevers, waterpartijen en bloemrijk graslanden) op de huidige golfbaan en in twee uitbreidingsgebieden. Kortom, er zal sprake zijn van een aantasting, maar ook van nieuwe natuur en optimalisatie van aanwezige natuurwaarden. Om te kunnen bepalen of de uitbreiding van de golfbaan, met zowel verlies als winst voor de natuur, de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied al dan niet significant zal aantasten wordt een EHS-analyse doorlopen. De EHS-analyse is een optimalisatie van het ontwerp van de golfbaan op basis van een (EHS) saldobenadering. In de voorliggende rapportage is deze analyse uitgewerkt.

De EHS-analyse is als bijlage opgenomen in het MER. De rapportage is een zelfstandig leesbaar document. In de analyse wordt wel verwezen naar teksten, achtergrond informatie over de uitbreiding en diverse natuuronderzoeken uit het MER.

B6.2 De voorgenomen activiteit

Inleiding

Golfbaan De Haar is voornemens om de huidige golfbaan uit te breiden van 9 naar 18 holes. De uitbreiding gebeurt deels in het Zuiderpark, en deels in uitbreidingslocaties aan de west- en oostzijde van het park. In het MER, hoofdstuk 5, wordt uitgebreid ingegaan op de voorgenomen activiteit. In de EHS-analyse wordt volstaan met de in een volgende paragraaf genoemde onderdelen van de voorgenomen activiteit. Hieronder wordt ingegaan op de oppervlakte verandering door de uitbreiding, o.a. op basis van een 'Plussen en Minnen kaart'.

De voorgenomen uitbreiding en herinrichting van Golfbaan De Haar bestaat uit de volgende onderdelen:

- Gedeeltelijke herinrichting van de bestaande golfbaan zodat hier niet 9 maar 14 holes gerealiseerd kunnen worden;
- Realisatie van een nieuwe driving range met overdekte afslagplaatsen op extra grond ten noordoosten van de huidige golfbaan;
- Realisatie van 2 holes op extra grond ten oosten van de huidige golfbaan;
- Realisatie van 2 holes op extra grond ten zuidwesten van de huidige golfbaan;
- Realisatie van een nieuw clubhuis centraal op de golfbaan;
- Realisatie van een nieuwe greenkeepersloods nabij de Haarlaan/Parkweg
- Realisatie van nieuwe parkeergelegenheden, deels nabij het clubhuis, deels op extra grond ten zuidoosten van de huidige golfbaan;
- Realisatie van een nieuwe ontsluitingsweg over de golfbaan;
- Realisatie van een openbaar toegankelijk wandelpad;
- Realisatie van waterberging in de uitbreiding aan de westzijde;
- Streven naar herstel van het oorspronkelijk parkontwerp van Copijn.

De bestaande golfbaan ligt op circa 58 ha grond in eigendom van Natuurmonumenten. Het uitbreidingsgebied omvat ongeveer 17 ha. verdeeld over drie deelgebieden: circa 3 ha ten noordoosten, circa 8 ha. ten zuidoosten en circa 6 ha. ten westen van de golfbaan.

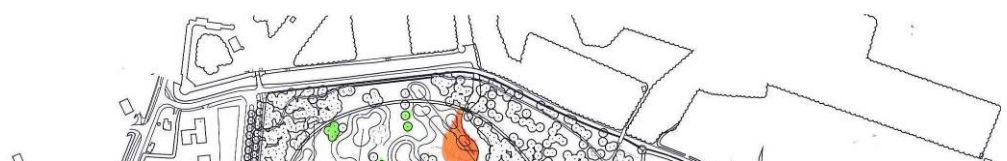
Oppervlakte verandering

In de onderstaande tabel zijn de oppervlakten opgenomen van de huidige en toekomstige golfbaan. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen het oppervlak golfbaanonderdelen en de biotopen/natuur op de golfbaan (zie ook Bijlagen). Ook is weergegeven of deze zijn gelegen in of buiten de EHS. Onder de golfbaanonderdelen vallen, de greens, tees, bunkers, fairways, semi-rough, carry etc. Dit zijn de witte gebieden op de kaarten in de bijlagen. Deze witte gebieden zijn aan te merken als 'specifiek voor de golfsport' en bevatten weinig tot geen natuurwaarden. Een rough met een extensief (maai)beheer heeft overigens wel potenties voor diverse natuurwaarden.

Oppervlakten van de huidige en toekomstige golfbaan in en buiten de EHS.

Huidige golfbaan	oppervlakte (ha)	Toekomstige golfbaan	oppervlakte (ha)
In de EHS:		In de EHS:	
oppervlakte golfbaan onderdelen	22,85	oppervlakte golfbaan onderdelen	26,20
oppervlakte biotopen/natuur	33,66	oppervlakte biotopen/natuur	30,30
Totaal opp. huidige golfbaan	56,50 ha	Totaal opp. toekomstige golfbaan	56,50 ha
Buiten de EHS:		Buiten de EHS:	
n.v.t.		oppervlakte golfbaan onderdelen	11,59
		oppervlakte biotopen	6,42
Totaal opp. huidige golfbaan	56,50 ha	Totaal opp. toekomstige golfbaan	74,24 ha

In de EHS-analyse wordt in eerste instantie gekeken naar de uitbreiding in de EHS, aangezien de uitbreiding, die kan leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden, zich hier voordoet. Echter, doordat de uitbreidingen (drie gebieden) direct gelegen zijn naast de bestaande EHS kunnen de nieuwe biotopen (natuur) een waardevolle aanwinst zijn op de toekomstige situatie. In de toetsing/analyse) wordt gekeken naar het effect van de uitbreiding op de oppervlakte biotopen/natuur binnen en buiten de EHS en de veranderingen die dit met zich meebrengt. In onderstaande figuur zijn voor de uitbreiding golfbaan De Haar de 'plussen' (groen) en 'minnen' (rood) weergegeven. Hierbij zijn zowel de EHS als de uitbreidingsgebieden meegenomen. Hiervoor is gekozen omdat de uitbreidingsgebieden ecologisch onderdeel gaat uitmaken van de robuuste eenheid De Haar.

Plussen en Minnen kaart met Toeslag uitbreiding golfbaan De Haar.

B6.3 Beoordelingskader EHS-analyse

De ontwikkelingen op golfbaan De Haar kunnen mogelijk leiden tot significante aantasting van de EHS. Significante aantasting is een aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken. Wezenlijke waarden en kenmerken moeten zoveel mogelijk worden ontzien. Door Gedeputeerde Staten (GS) van de Provincie Utrecht zijn vier hoofdaspecten aangewezen (december, 2007) die bepalen welke waarden en kenmerken binnen de EHS als wezenlijk moeten waarden aangemerkt:

1. De aanwezigheid van zones met bijzondere kwaliteit;
2. Gebieden die bepalend zijn voor de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS;
3. De aanwezigheid van bijzondere soorten;
4. De aanwezigheid van essentiële verbindingen.

Als de EHS op één van de hoofdaspecten wordt aangetast, dan is sprake van significante aantasting van de EHS en kan de ingreep niet plaatsvinden zoals beoogd, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang (nee-tenzij regime). Om te toetsen of bij de uitbreiding van golfbaan De Haar al of niet een significante aantasting plaatsvindt, is gebruik gemaakt van het Schema "Criteria en hulpmiddelen voor toetsing significantie aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken" (bron: Provincie Utrecht, 2008) (zie Bijlage).

Hoofdaspecten en toetsaspecten significantie uit het schema "Criteria en hulpmiddelen voor toetsing significantie aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken" (Provincie Utrecht, 2008).

Hoofdaspecten	Toetsaspecten significantie		
1. Zones met bijzondere ecologische kwaliteit	Actuele waarden	Provinciale natuurwaardering	Aantasten van gebieden met de natuurwaarden "uitstekend" en "goed"
		Oude boskernen	Aantasting van oude boskernen van de categorie "zeer waardevol" en "bijzonder waardevol"
	Potentiële waarden	Aantasting Natuurdoelen en Abiotische omstandigheden	
2. Aaneengeslotenheid en robuustheid		Opsplitsing en Verkleining van een gebied	Tegengaan van versnippering
3. Bijzondere soorten		Flora- en faunawet (FF-wet)	Negatieve gevolgen voor beschermde soorten uit Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet
		Bedreigde soorten Rode en Oranje lijsten	Negatieve gevolgen voor bedreigde soorten uit de categorie "bedreigd, "ernstig bedreigd" of "op punt van verdwijnen"
4. Essentiële verbindingen		Ecologische verbindingen	Verbinding wordt "ernstig belemmerd" en kan niet meer gerealiseerd worden
		Foerageer- en migratieroutes	Verbinding wordt "ernstig belemmerd" en kan niet meer gerealiseerd worden

Het schema is van toepassing op alle functies in of nabij de EHS, inclusief ecologische verbindingszones (Provincie Utrecht, 2008). Het schema bestaat uit de bovenstaande hoofdaspecten, uitgewerkt in gedetailleerde beoordelingscriteria per (toetsings)aspect. In onderstaand hoofdstuk worden de vier hoofdaspecten getoetst aan de voorgenomen activiteit. Deze toetsing vindt plaats aan de hand van de geformuleerde (toets)aspecten significantie, zoals weergegeven in bovenstaande tabel (zie Bijlage voor toelichting).

Aangezien deze EHS-analyse onderdeel uitmaakt van het MER en er een grote overlap bestaat met het milieuaspect Natuur wordt, waar mogelijk, volstaan met een verwijzing naar relevante hoofdstukken/paragrafen en bladzijden in de MER-tekst.

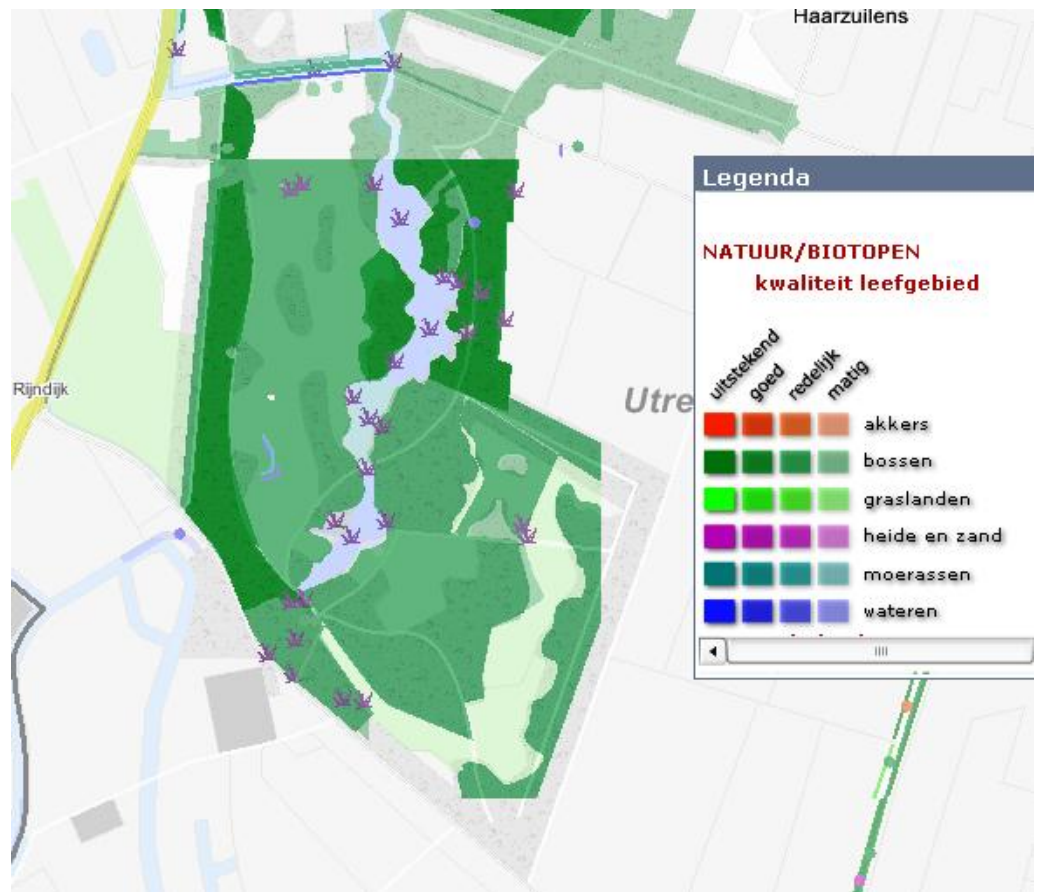
B6.4 EHS-analyse

Hoofdaspect: Zones met bijzondere ecologische kwaliteit
--

Toetsaspect: Actuele waarden

Toetscriterium: Provinciale natuurwaardering
--

In onderstaande figuur is een kaart van het landgoed de Haar weergegeven, zoals weergegeven op de provinciale website "Buiten in beeld". Op basis van met name floragegevens (florabestand 1994-2004) is een natuurwaardering 'berekend'. De natuurwaardering van het plangebied wordt gedefinieerd als de mate van voorkomen van karakteristieke soorten, uitgedrukt in een schaal van "uitstekend - goed - redelijk - matig". Toetsaspect voor significantiebeoordeling zijn gebieden met de natuurwaarden "uitstekend" en "goed". Uit onderstaande figuur blijkt dat met name het leefgebied bossen (vochtig voedselrijk bos) met de kwaliteit "uitstekend" en "goed" aanwezig zijn op de golfbaan. Het betreft hier voornamelijk de bossen aan de westzijde en in de noordoosthoek van het plangebied. Een aantasting van deze bossen kan leiden tot een beoordeling 'significant negatief' effect.

Kaart van landgoed de Haar met provinciale natuurwaardering (bron: "Buiten in Beeld").

Hierbij dient te worden opgemerkt dat Schenkeveld (2010) concludeert dat op grond van de recente inventarisatiegegevens de provinciale natuurwaardering geen stand houdt (zie Bijlage). Met name het bosgebied aan de westzijde van de golfbaan zou minder waardevol zijn dan is voorgesteld. In de huidige provinciale natuurwaardering is deze beoordeeld als "uitstekend - goed". De bosgebieden in het midden- en oostelijke deel daarentegen worden door Schenkeveld juist als waardevoller aangemerkt. In de huidige natuurwaardering hebben deze bossen een "redelijk - matig" waardering.

Naar aanleiding van bovenstaande conclusie heeft de provincie Utrecht gevraagd om de bosopstanden in het Zuiderpark botanisch te (her)waarderen, gebruikmakend van dezelfde methode (provincie Utrecht) als is gebruikt voor de eerste waardering, maar dan met actuelere gegevens (zie Box 1). Hierbij is gebruik gemaakt van de floristische inventarisatie uit 2005 en de recente floragegegevens uit 2009 (Schenkeveld 2009). Het resultaat is de onderstaande figuur.

Bovenstaande figuur toont de verspreiding van de botanische natuurwaarden volgens de provinciale methode. Het parkbos tussen hole 4 en 6 heeft de hoogste natuurwaarde. De laagst gewaardeerde opstanden betreffen geïsoleerde bosjes op de golfbaan en de grensstrook in het noordoosten van het plangebied.

De verspreiding van de natuurwaarden (schaal "uitstekend - goed - redelijk - matig") wijkt nogal af van het eerder gepresenteerde kaartbeeld (website 'Buiten in Beeld'). Schenkeveld (2010a) geeft aan dat dit waarschijnlijk te maken heeft met de grofkorreligheid van de voor de website gebruikte verspreidingsgegevens. Verder geeft Schenkeveld aan dat ook de schaal waarop beoordeeld wordt van invloed is op de classificatie. Immers hoe hoger de beoordeelde eenheid, hoe hoger de score kan zijn, en dus ogenschijnlijk waardevoller. Zo zou het zuidelijke deel van het Zuiderpark als geheel een 128 scoren, dat is ver boven de maximale score van 80 (zie Box 1). Voor een juiste vergelijking moet worden uitgegaan van vergelijkbare grootte van eenheden.

Daarnaast wordt opgemerkt dat er geen relatie lijkt te bestaan met de vegetatiestructuur zoals beschreven in 2009 (Schenkeveld, 2010). Veel NWK-soorten

(kenmerkende soorten voor een bepaald biotoop) hebben optimale standplaatsen in enigszins gestoorde bosranden en mijden dicht bos. Anderzijds kan een open bos in combinatie met achtergelaten organisch materiaal (o.a. maaisel) leiden tot dominantie van ruigte soorten en de verdringing van meer bijzondere (kenmerkende) soorten.

Box 1: Methode provinciale natuurwaardering

De toedeling van de botanische natuurkwaliteit zoals door de provincie Utrecht gehanteerd is gebaseerd op de talrijkheid van de karakteristieke plantensoorten (in feite de 'ideale' lijst) voor de betreffende biotoop. De natuurkwaliteit van een biotoop wordt bepaald op grond van de mate van overeenstemming met deze soortengroep in combinatie met de talrijkheid van de aanwezige soorten uit de kenmerkende soortengroep voor dat biotoop en hun natuurwaardengetal NWK (een maat waarin o.a. de zeldzaamheid verwerkt is). Deze natuurkwaliteit wordt uitgedrukt in vier klassen: 'uitstekend', 'goed', 'redelijk' of 'matig'. Hierbij wordt een leefgebieden-/biotopenschema gehanteerd. Het schema bestaat uit zes leefgebieden en 21 biotopen. Deze natuurkwaliteit wordt op provinciaal en regionaal niveau weergegeven op de website 'Buiten in Beeld' (interactieve kaart). In het parkbos De Haar komt alleen de biotoop "vochtig voedselrijk bos" voor.

Voor de talrijkheid geldt de volgende abundantieschaal:

1. soort komt slecht een enkele maal voor
2. soort komt weinig, verspreid, soms lokaal wat frequenter, voor.
3. soort komt over een groot deel van het perceel frequent voor en is soms globaal aspect bepalend.
4. soort komt zeer veel voor, of is aspect bepalend.

De procedure is dat van een terreindeel een soortenlijst met abundantie opgesteld wordt. Per soort wordt het natuurwaardengetal vermenigvuldigd met de abundantie en deze getallen worden gesommeerd tot een getal voor dat vlak. Door de hele range van scores voor dat biotoop voor de provincie Utrecht te bekijken en te bepalen hoe ver de hoogste scores afliggen van de meest ideale soortensamenstelling voor dit biotoop, zijn drempels bepaald voor de verschillende kwaliteitsklassen. Voor de biotoop "vochtig voedselrijk bos" gelden voor vlakvormige elementen de volgende drempels: De top van de maatlat is 80. Uitstekend = > 48 = uitstekend. Goed = $49 <= 20$. Redelijk = $21 <= 8$. Matig = < 9

Er valt veel te zeggen over de gekozen (provinciale) methode om de bosopstanden op de golfbaan botanisch te (her)waarderen op basis van recente floragegevens. Feit is dat uit de (her)waardering blijkt dat sommige delen waardevoller en andere delen minder waardevol zijn dan aangenomen. Uit het onderzoek van Schenkeveld (2010a) blijkt dat de botanisch natuurkwaliteiten van het Zuiderpark waardevoller zijn dan gepresenteerd op de "Buiten in Beeld"-kaart. In het kader van de EHS-analyse valt hieruit te concluderen dat, op basis van de provinciale toetsingscriteria, bossen met natuurwaarden "uitstekend" en "goed" worden aangetast. Een dergelijk aantasting krijgt een beoordeling 'significant negatief'.

Hoewel de kap van bosopstanden in het Zuiderpark op basis van de provinciale beoordeling significant te noemen is, zijn uit de onderzoeken van Schenkeveld en deze toetsing (ecologisch) inhoudelijke argumenten te halen die deze beoordeling minder zwaar aanzetten.

Hoofdaspect: Zones met bijzondere ecologische kwaliteit

Toetsaspect: Actuele waarden

Toetscriterium: Oude boskernen

Oude boskernen zijn actuele groeiplaatsen van autochtone bomen en struiken welke afstammelingen zijn van oorspronkelijke inheemse flora die na de ijstijd op eigen kracht Nederland heeft bereikt. De provincie heeft voor de Heuvelrug de oude boskernen op grond van oude kaarten en veldonderzoek in beeld gebracht. De boskernen zijn in drie waardeklassen ingedeeld. Toetsaspect voor significantie is de aantasting van oude boskernen van de categorie "zeer waardevol" en "bijzonder waardevol".

Daarnaast is nagegaan of in het verleden bossen aanwezig waren in het plangebied. Hierbij is niet alleen de leeftijd van de bomen relevant, maar ook de 'leeftijd' van de bosbodem. Indien op een locatie meer dan 100 jaar bos aanwezig is dan is deze aan te merken als "zeer en bijzonder waardevol". Op basis van de Historische Atlassen Nederland en Utrecht (circa 1850 - 1900) is nagegaan of bossen aanwezig waren in het plangebied. De grond waarop de golfbaan is gelegen bestond begin 20^e eeuw nog uit landbouwgebied. Oude boskernen en bosbodem komen niet voor in het plangebied golfbaan De Haar en zijn dus niet relevant voor de toetsing.

Hoofdaspect: Zones met bijzondere ecologische kwaliteit

Toetsaspect: Potentiële waarden

Toetscriterium: Natuurdoelen en Abiotische omstandigheden

Om meer eenduidigheid te verkrijgen in de natuurdoelstelling van rijk, provincie en terreinbeheerders, is een stelsel van natuurdoeltypen ontwikkeld (Bal et al., 2001). Door de provincies zijn deze landelijke Natuurdoeltypen verfijnd en op kaart gezet. In de provincie Utrecht werden deze aangeduid als UNATs, Utrechtse Natuurdoeltypen (2001).

Utrechtse Natuurdoeltypen (en oppervlakte) voor deelgebied De Haar (1B) bron: Natuurgebiedsplan Zuidwest Utrecht (2002).

Natuurdoeltype	Oppervlak
Nat schraalgrasland	10 ha.
Droog grasland	8 ha.
Stroomdalgrasland droog	10 ha.
Stroomdalgrasland vochtig	9 ha.
Multifunctioneel bos	64 ha.

Voor het plangebied golfbaan De Haar werden deze UNAT's weergegeven in het Natuurgebiedsplan Zuidwest Utrecht (2002). De bestaande natuurwaarden in het deelgebied De Haar (1B) betreffen landgoedbossen en drogere graslanden in parklandschap. In het deelgebied De Haar werden UNAT's geformuleerd zoals weergegeven in bovenstaande tabel. Golfbaan De Haar was hierbij volledig gelegen in het natuurdoeltype Multifunctioneel bos.

Op 14 september 2010 is het Natuurbeheerplan provincie Utrecht 2011 vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Utrecht. Het Natuurbeheerplan provincie Utrecht 2011 vervangt daarmee het op 29 september 2009 vastgestelde Natuurbeheerplan provincie Utrecht 2009. Dit natuurbeheerplan maakt subsidies voor natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer volgens de 'Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer provincie Utrecht' (SVNL) en de 'Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap provincie Utrecht' (SKNL) mogelijk.

Ambities voor het deelgebied Zuidwest Utrecht.

Deelgebied		Ambitie		Oppervlak
ZW 1B	Bestaande natuur	N10.01	Nat schraalland	10 ha.
		N10.01	Nat schraalland	9 ha.
		N11.01	Droog schraalland	18 ha.
		N14.03	Haagbeuken- en essenbos	64 ha.

In het Natuurbeheerplan 2011 worden de (natuur)beheertypen en ambities gepresenteerd. Deze beheertypen en ambities vormen de basis voor het natuurbeheerplan en zijn afkomstig uit de Index Natuur en Landschap (versie 2009). Dit is een uniforme 'natuurtaal' die in gemeenschappelijk overleg tussen beheerders en de overheid tot stand is gekomen.

(bron: Natuurbeheerplan provincie Utrecht 2011).

Ten aanzien van de natuurpotenties wordt getoetst aan de beheertypen en ambities als de UNAT's. De bestaande natuurwaarden op de beheertypekaart zijn: N17.03 Park- of Stinzenbos en N04.02 Zoete plas (zie bovenstaande figuur en Box 2). De ambities zijn weergegeven op de ambitie- en beheerkaart en betreft vier beheertypen .

Box 2: Beheertype N17.03 Park- of Stinzenbos en N04.02 Zoete plas (bron: Index Natuur en Landschap versie 0.3 11 februari 2009)

Park- en Stinzenbos

Parkbossen zijn alle vormen van bos die vallen binnen een historisch park- of tuinaanleg. Stinzenbossen bestaan veelal uit oude bossen bij landgoederen met een karakteristieke stinzenflora, vaak bolgewassen en kruidachtige overblijvende gewassen, in de ondergroei. Beheer is gericht op het behouden van de bijzondere (uitheemse) bomen en het handhaven van de karakteristieke struiklaag en kruiden. Dit beheertype hangt steeds samen met een cultuurhistorisch waardevol landgoed. Vaak is de samenhang groot met andere landgoedelementen zoals een huis, tuin, lanen en overige bossen op het landgoed. Stinzenbossen kennen een bijzondere aan actief beheer gekoppelde stinzenplantenflora. Park- en stinzenbossen kennen tegenwoordig vaak een actief beheer gericht op het in stand houden van oude bomen en boomholten en de daaraan gekoppelde aanwezigheid van broedvogels en vleermuizen.

Zoete plas

Bij zoete plassen gaat het om grote en kleine wateren met voedselrijk, vrij helder, (vrijwel) stilstaand water, waarin waterplanten groeien en verlanding vanaf de oever plaatsvindt. Het gaat om meer om meren, plassen, wielen, kolken, vaarten en kanalen. De variatie in een plas hangt af van verschillende factoren; wind, stroming van het water, diepte, grondsoort etc. Planten en dieren hebben ook een grote invloed. Zoete plas is van betekenis als leefgebied voor zoogdieren (o.a. meervleermuis), vissen (o.a. paling en snoek), libellen en waterplanten.

Multifunctioneel bos is te definiëren als een bosgebied dat naast de functie bos/natuur ook een intensieve danwel extensieve waardevolle recreatieve functie heeft, met een herkenbare eigen identiteit. Met name particuliere bossen kunnen vaak hoge natuurwaarden bezitten. Uit het onderzoek van Schenkeveld (2009) blijkt dat dit inderdaad het geval is in het landgoedbos in het plangebied. Door de uitbreiding van de golfbaan zal het landgoedbos veranderen door kap van bomen. Hierdoor krijgt het bos meer structuur (o.a. open karakter) en gelaagdheid (o.a. door aanplant struweel en mantel) wat past binnen een multifunctioneel bos. Het landgoedbos behoud tevens zijn herkenbare eigen identiteit. De huidige natuurwaarden worden hierbij zoveel mogelijk ontzien.

In figuur is aangegeven dat in de actuele beheertypen op de golfbaan N17.03 Park- of Stinzenbos en N04.02 Zoete plas zijn. De ambities geven aan dat het de ambitie is om een Haagbeuken- en essenbos en droog- en nat schraalland te realiseren. Het beheertype Zoete plas komt niet terug in de ambities. Het realiseren van droog- en nat schraalland valt buiten het plangebied. Een Park- of Stinzenbos bestaat veelal uit oude bossen met een karakteristieke stinzenflora. De oude bomen en boomholten in dergelijke oude bossen bieden een geschikt leefgebied voor broedvogels en vleermuizen. De bodem bestaat uit jonge rivierkleigronden, afwisselingen van zavel en klei. De ambitie, het Haagbeuken- en essenbos, zijn bossen met een vochtig tot vrij nat karakter, een rijke voorjaarsflora en veel variatie in structuur rijk aan fauna. Volgens Schenkeveld (2009) zijn de meeste plantensoorten op de huidige golfbaan karakteristiek voor het Essen-Iepenbos, subassociatie met gewone sneeuwkllokje. Wat een indicatie is dat het actuele beheertype richting de ambitie aan het opschuiven is. Echter, de frequentie waarin de soorten voorkomen is nog gering.

Bij de uitbreiding van de golfbaan wordt een groot aantal bomen gekapt. Hierdoor worden de gesloten boskernen meer open van karakter. Het Haagbeuken- en essenbos behoort vegetatiekundig tot het Haagbeukenverbond, Iepenrijke Eiken-Essensverbond en Verbond van Els en Es (Index, 2009). Deze bostypen zijn vaak rijk aan structuur (o.a. gelaagdheid) het hebben naast gesloten boskernen ook rijke struwelen en open plekken met ruigtekruiden. Deze biotopen en gelaagdheid zijn met een goed beheer te realiseren op de nieuwe golfbaan. De ambities, zoals vastgelegd in het natuurbeheerplan 2011, worden niet aangetast door de uitbreiding van golfbaan De Haar.

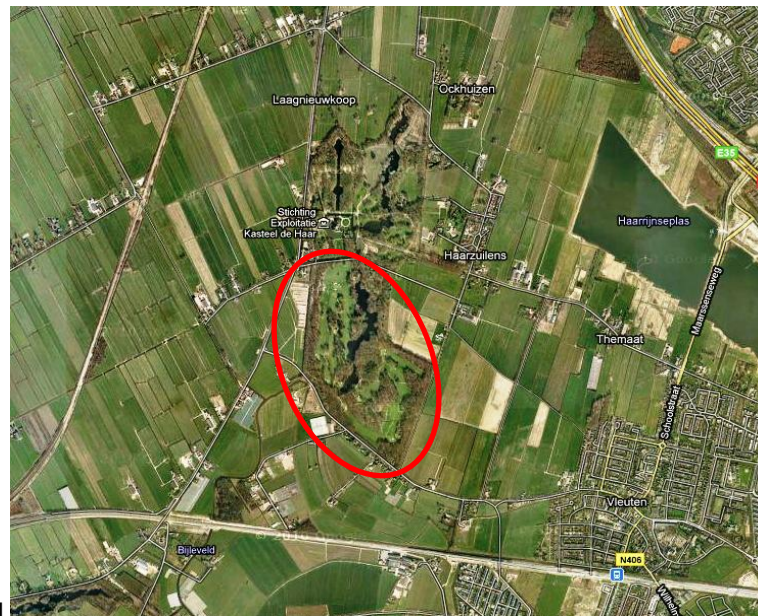
Conclusie Zones met bijzondere ecologische kwaliteit

Het toetsaspect 'provinciale natuurwaardering' krijgt binnen het hoofdaspect "Zones met bijzondere ecologische kwaliteit" een beoordeling significant negatief. De overige toetsaspecten 'oude boskernen' en 'natuurdoelen en abiotische omstandigheden' blijven buiten de significant negatieve beoordeling. Oude boskernen komen in het plangebied niet voor en de provinciale ambities, zoals vastgelegd in het natuurbeheerplan 2011, blijven haalbaar.

Hoofdaspect: Aaneengeslotenheid en robuustheid

Toetsaspect: Opsplitsing en verkleining

Onder dit hoofdaspect wordt met name verstaan het versnipperen, of beter gezegd het tegengaan van versnippering van leefgebieden. Versnippering heeft een duidelijk negatief effect op de leefgebieden van planten en dieren. Versnipperen is het uiteenvallen van leefgebieden van soorten in ruimtelijk gescheiden, kleinere eenheden. Versnippering gaat meestal gepaard met verkleining/opsplitsing van het oppervlakte aan leefgebied in een landschap (o.a. Opdam & Wiens, 2001). Dit heeft tot gevolg dat het leefgebied van een (groep van) soorten ruimtelijk zodanig uiteengevallen is, dat het functioneren van de populatie wordt beïnvloed. De bovenstaande definities hebben meestal betrekking op grote (robuuste) natuurgebieden die van elkaar worden gescheiden door fysieke barrières, zoals autowegen, spoorwegen en kanalen. In onderstaande figuur is het plangebied weergegeven in het open agrarische landschap rond Haarzuilens. De golfbaan maakt onderdeel uit van een grote (robuust) natuurgebied, samen het parkbos rond kasteel De Haar. Het functioneren van dit natuurgebied in het grotere geheel (macroniveau) wordt niet aangetast door fysieke barrières, maar door versnippering op microniveau.

Open agrarisch landschap (bron: google.maps).

Deze versnippering op microniveau vindt plaats in de bestaande boskernen op diverse locaties door de aanleg en uitbreiding van holes. In onderstaande figuur zijn drie locaties aangegeven waar in de huidige situatie aaneengesloten boskernen aanwezig zijn die na de uitbreiding opgesplitst zijn. Dit is name het geval bij de toekomstige holes 7 en 9.

De bestaande en nieuwe golfbaan, met doorsnijding (in rood) van aaneengesloten (bos)kernen.

In hoeverre een dergelijke opsplitsing van bestaande boskernen als een ecologisch probleem wordt gezien hangt mede af van de aanwezige (flora) en fauna. In het MER zijn de (beschermde) soorten beschreven die in de huidige situatie op de golfbaan voorkomen. Het gaat om soorten die de boskernen gebruiken als verblijfplaats en foerageergebied. Naast vleermuizen en het ree komen geen soorten voor die problemen ondervinden van het opsplitsen van de boskernen. Met name voor de vleermuizen worden diverse mitigerende maatregelen genomen om het veranderde microklimaat door de kap van boskernen tegen te gaan. Zo worden bufferzones om bestaande vleermuisbomen behouden en het eiland met beplanting verplaatst om de wind af te vangen. Ook wordt op diverse plaatsen nieuwe bosbeplanting aangeplant. Op deze manier wordt een toename van randlengte (kwaliteit aan de rand vaak minder goed dan in het centrum) van het leefgebied door de (micro) versnippering tegengegaan. Het ree is een mobiel soort en verblijft voornamelijk in het noordoostelijke deel van de golfbaan. Uit waarnemingen en sporen blijkt dat het ree gebruik maakt van de onderhavige boskernen. Ten behoeve van de belangrijke waarden (o.a. vleermuizen en ree) is de toekomstige hole 7 verschoven naar de visvijver. Daarnaast is het wandelpad zoveel mogelijk buiten de noordoosthoek langs de rand van het bos gelegd. De nieuwe structuur op de golfbaan zal met name gunstig kunnen uitpakken voor de veldreeën in het gebied. Door het aanbrengen van meer mantel/zoom vegetatie (o.a. nieuwe bosbeplanting) is de overgang tussen bos en fairway minder abrupt en biedt schuilplaatsen en foerageergebied voor het ree. Concluderend kan worden gesteld dat het opsplitsen van de boskernen in het gebied dan ook geen barrière voor vleermuizen, het ree of andere soorten. Er is geen sprake van een significant negatief effect.

Naast de opsplitsing van de bosgebieden wordt het huidige clubhuis verplaatst naar een meer centraal gelegen locatie op de golfbaan. Door het verplaatsen van het clubhuis zullen de verkeersbewegingen en het parkeren langs de Haarlaan afnemen. Hierdoor ontstaat meer rust en openheid (afwezigheid van bebouwing) in dit deel van de golfbaan. In het centrale deel wordt een nieuwe clubhuis gebouwd. Het clubhuis wordt gebouwd op een locatie waar in de huidige situatie reeds bebouwing, en dus menselijke activiteiten, aanwezig is in de vorm van de greenkeeping. Het nieuwe clubhuis wordt zorgvuldig ingepast op basis van mitigerende maatregelen (o.a. Jansen et al., 2010) om verstoring voor met name vleermuizen te voorkomen. De greenkeeping wordt verplaatst naar de rand van het plangebied nabij de Parkweg. In de huidige situatie loopt hier een pad en is de locatie vrij open van karakter. Hierdoor is een beperkte kap van bomen nodig en is hier geen sprake van een extra opsplitsing van boskernen.

De ontsluiting van het nieuwe clubhuis vindt plaats via een nieuw aan te leggen weg naar de Parkweg. Ten behoeve van deze ontsluitingsweg worden enkele bomen verwijderd. De weg loopt voornamelijk door open gebied op de golfbaan. Biotopen worden niet opgesplitst door deze weg. Aan de noordzijde van de ontsluitingsweg wordt een parkeerplaats gerealiseerd. De weg en de parkeerplaats zorgen voor een toename van verkeer in het plangebied. Hierdoor wordt de rust in dit deel van het plangebied aangetast. Aangezien het hier gaat om stapvoets rijdend verkeer zal de verstoring minimaal zijn. De weg en parkeerplaats vormen geen barrière voor fauna op de golfbaan. Negatieve effecten van koplamp verlichting wordt voorkomen door het plaatsen van wintergroene vegetatie (o.a. Jansen et al., 2010).

Bij de uitbreiding van de golfbaan (o.a. nieuwe holes), het verplaatsen van clubhuis, aanleg ontsluitingsweg en parkeerplaats vindt een beperkte aantasting van de aaneengeslotenheid en robuustheid van het plangebied plaats. De uitbreiding zorgt echter niet voor barrières en brengt het functioneren als ecologisch geheel niet in gevaar. Op plaatsen waar dit mogelijk wel het geval kan zijn worden mitigerende maatregelen genomen om negatieve effecten te voorkomen.

Conclusie Aaneengeslotenheid en robuustheid
--

De uitbreiding van de golfbaan heeft voor het hoofdaspect 'Aaneengeslotenheid en robuustheid' geen significant negatief effect. Er is sprake van een beperkte aantasting die met mitigerende maatregelen kan worden voorkomen.

Hoofdaspect: Bijzondere soorten
--

Toetsaspect: Flora- en faunawet

In het MER is uitvoerig beschreven welke beschermde soorten van Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet voorkomen in het plangebied. In het MER worden de effecten van de uitbreiding op beschermde soorten beschreven. Kort samengevat is de beoordeling dat verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet niet worden overtreden door de uitbreiding van golfbaan de Haar. De negatieve effecten worden vooraf gemitigeerd en/of gecompenseerd, waardoor de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen voor de voorkomende beschermde soorten wordt gegarandeerd. Deze bevindingen zijn besproken met het bevoegd gezag (DLG-west) op 31 mei 2010 en 21 juni 2010.

Hoofdaspect: Bijzondere soorten
--

Toetsaspect: Bedreigde soorten van de Rode en Oranje lijsten
--

In het MER zijn de beschermde en Rode lijstsoorten beschreven die voorkomen in het plangebied. In het MER zijn de aanwezige Rode en Oranjelijst plantensoorten weergegeven. Tabel het MER geeft voor de beschermde soorten onder andere de status op de Rode lijst weer. Negatieve gevolgen voor bedreigde soorten uit de categorieën "bedreigd", "ernstig bedreigd" of "op het punt van verdwijnen" worden door de provincie aangedragen als toetsaspect voor de significantiebepaling. Alleen de kamsalamander valt onder de categorie "ernstig bedreigd". De overige soorten vallen onder de categorieën "kwetsbaar" of "gevoelig" en vallen buiten de toetsing.

De kamsalamander komt voor in twee geïsoleerde poelen op de golfbaan. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de voorgestelde werkwijze zijn negatieve effecten op de functionaliteit van de voortplantingsplaats en de kamsalamander niet aan de orde. De uitbreiding van de golfbaan vergroot het leef- en voortplantingsgebied voor de kamsalamander en voorkomt aansluiting op visrijk water. De uitbreiding van de golfbaan heeft geen negatieve gevolgen voor deze Rode Lijst soort.

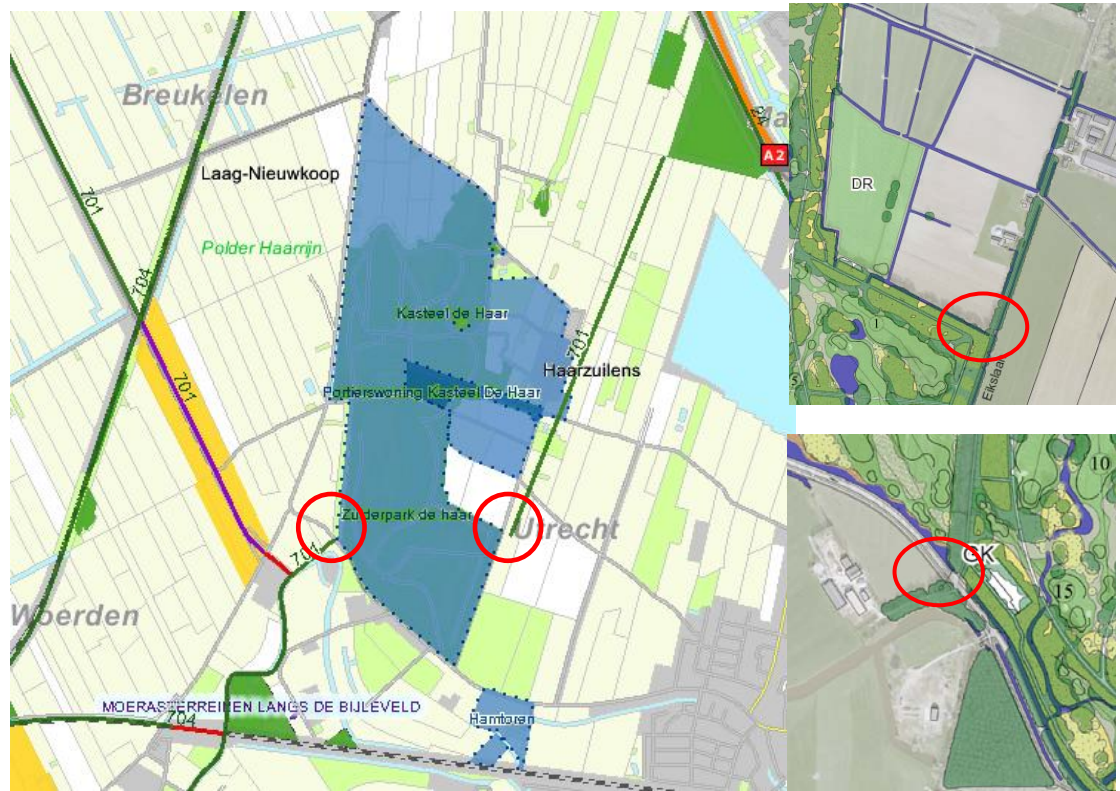
Conclusie Bijzondere soorten

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen, waardoor de functionaliteit van verblijfplaatsen wordt gegarandeerd, zijn significant negatieve effecten op het hoofdaspect 'Bijzondere soorten' te voorkomen.

Hoofdaspect: Essentiële verbindingen

Toetsaspect: Ecologische verbindingzones

Ecologische verbindingzones hebben als doel om kerngebieden van de EHS met elkaar te verbinden en barrières als wegen passeerbaar te maken voor flora en fauna. De golfbaan is gelegen in een kerngebied (bestaande natuur) van de EHS en sluit aan op twee ecologische verbindingzones, één in noordelijke richting en één in zuid/westelijke richting (zie het MER en onderstaande figuur).

Ecologische verbindingzones rondom golfbaan De Haar en de aansluiting (rode cirkels) op het Zuiderpark (bron: provincie Utrecht en ontwerp, 2010).

In bovenstaande figuur zijn de twee verbindingzones te zien en waar ze aansluiten op het Zuiderpark (de golfbaan). Hieruit is op te maken dat de ingreep geen van de twee verbindingen "ernstig belemmert" dan wel de realisatie daarvan onmogelijk maakt. Dit zijn de toetsingsaspecten voor significantie. De ecologische verbindingzones sluiten aan op de bestaande boskernen van het Zuiderpark, waar geen (grootschalige) kap van bomen of ander werkzaamheden voorzien zijn. De ambities, zoals vastgelegd in het natuurbeheerplan 2011, worden niet aangetast door de uitbreiding van golfbaan De Haar.

Hoofdaspect: Essentiële verbindingen

Toetsaspect: Foerageer- en migratieroutes

Dit zijn de routes binnen de kerngebieden van de EHS die gebruikt worden door dieren om van rust- naar foerageerplaats te komen. Op de golfbaan gaat het dan met name om vleermuizen en het ree. De uitbreiding van de golfbaan zal effect hebben op de foerageergebieden van vleermuizen en in minder mate op routes. Binnen het Zuiderpark worden beperkt routes van en naar rust- en foerageerplaats aangetast. De vliegroutes binnen de golfbaan zijn weergegeven in het MER. Door de uitbreiding zullen bestaande vliegroutes verdwijnen of veranderen. Gezien de flexibiliteit van de meeste vleermuissoorten zal dit echter niet tot problemen leiden en verblijfplaatsen of foerageergebieden raken niet geïsoleerd of minder goed bereikbaar. Binnen het Zuiderpark blijft ruim voldoende structuur en opgaande elementen beschikbaar waarlangs vleermuizen de foerageergebieden kunnen bereiken. Een belangrijke vliegroute, net buiten het plangebied, voor de gewone dwergvleermuis uit Vleuten langs de Parkweg blijft gehandhaafd, zodat deze soort zonder belemmering het Zuiderpark kan bereiken. De aantasting van drie bijzondere foerageergebieden op de golfbaan wordt voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen (Jansen et al., 2010).

Zoals beschreven in 'aaneengeslotenheid en robuustheid' zal het plangebied veranderen voor het ree. Foerageer- en migratieroutes voor deze soort zullen in beperkte mate worden aangetast. Echter, de uitbreiding zal niet tot gevolg hebben dat de routes "ernstig belemmerd" worden. De kleine populatie reeën in het Zuiderpark zal op de golfbaan voldoende foerageer- en rustplaatsen vinden, met name op rustige dagen. De delen waar de soort nu frequent wordt waargenomen blijven grotendeels intact. Daarnaast wordt door het aanbrengen van meer mantel/zoom vegetatie de overgang tussen bos en fairway minder abrupt en biedt schuilplaatsen en foerageergebied voor het ree.

Conclusie Essentiële verbindingen

De uitbreiding van de golfbaan heeft geen significant negatief effect op de toetsaspecten 'ecologische verbindingzones' en 'foerageer- en migratieroutes'.

Oppervlakte verandering biotopen

Oppervlakte verandering is geen (hoofd)aspect uit het schema "Criteria en hulpmiddelen voor toetsing significante aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken" (Provincie Utrecht, 2008) en is daar ook niet in onder te brengen. Het aspect oppervlakte verandering is te vertalen als 'ruimte beslag' in de EHS. In de huidige situatie zijn op de golfbaan diverse biotopen en golfbaanonderdelen aanwezig. Door de uitbreiding zal het oppervlak hiervan veranderen. Aangezien deze verandering plaatsvindt in de EHS wordt dit aspect belangrijk voor het bepalen van een mogelijke significante aantasting van biotopen/natuur in de EHS en de vervangbaarheid van de natuurkwaliteiten. Vandaar dat gekozen is om dit aspect in deze paragraaf apart te behandelen. In totaal verandert het oppervlakte golfbaanonderdelen (fairways, tees etc) in de EHS van 22,85 ha naar 26,20 ha in de toekomstige situatie. Het oppervlakte biotopen/natuur gaat van 33,65 ha naar 30,30 ha. Hierbij is van belang om te kijken naar de kwantiteit (omvang en oppervlakte) en kwaliteit (kenmerken en aard) van de veranderingen. In de onderstaande tabellen wordt de oppervlakte verandering weergegeven binnen en buiten de EHS als gevolg van de uitbreiding.

Biotopen/natuurtypen op de golfbaan binnen de EHS in de huidige en toekomstige situatie (bron: Schenkeveld, 2010). Tevens is het verschil in 'plussen en minnen' aangegeven.

Biotoop/natuurtype	Huidige situatie in EHS	Toekomstige situatie in EHS	Verskil +/-
Loofbos	19,08	18,15	-0,93
Parkbos	8,53	2,71	-5,82
Struweel/ mantel/ jonge aanplant	0,34	2,58	2,24
Ruigte/zoom	0,64	0,75	0,11
Moerasruigte	0,00	0,00	0,00
Bloemrijk grasland	0,06	0,11	0,05
Water	5,00	6,00	1,00
Totaal	33,65 ha	30,30 ha	-3,35 ha

Uit bovenstaande tabel is op te maken dat het oppervlak biotopen/natuurtypen binnen de EHS in totaal afneemt met ruim 6,5 hectare. De balans van de 'plussen en minnen' komt uit op een afname van 3,35 ha. De grootste oppervlakte verandering vindt plaats bij de twee bostypen. Het bos maakt plaats voor golfbaan onderdelen. Het biotoop struweel/mantel/jonge aanplant neemt toe met ruim twee hectare. Dit is met name het gevolg van de aanleg van meer struweel en jonge aanplant om een meer natuurlijke overgang (zoom/mantel) te creëren op de golfbaan. Hierdoor neemt de horizontale gelaagdheid en variatie in biotopen van het gebied toe. Een lichte toename is er ook voor water, ruigte/zoom en bloemrijk grasland. Ten opzichte van de huidige situatie neemt het wateroppervlak op de golfbaan toe met één hectare. Bestaande waterpartijen worden vergroot met aandacht voor natuurvriendelijke oevers. Daarnaast is aandacht voor geïsoleerde waterpartijen als leefgebied voor o.a. de kamsalamander. Moeraszones met oevervegetaties komen binnen de EHS echter niet voor. Ruigten/zoom kan zich op meerdere plaatsen ontwikkelen (0,11 ha) en worden slechts 1x per jaar gemaaid. Met name de oppervlakte verandering bij de twee bostypen is van belang, aangezien deze in de provinciale natuurwaardering als "uitstekend" en "goed" worden aangemerkt.

Biotopen/natuurtypen op de golfbaan binnen en buiten de EHS in de huidige en toekomstige situatie (bron: Schenkeveld, 2010). Tevens is het verschil in 'plussen en minnen' aangegeven.

Biotoop/natuurtype	Huidige situatie in EHS	Toekomstige situatie in EHS	Buiten EHS	Verskil +/-
Loofbos	19,08	18,15	0,18	-0,75
Parkbos	8,53	2,71	0,10	-5,72
Struweel/mantel/ jonge aanplant	0,34	2,58	1,35	3,59
Ruigte/zoom	0,64	0,75	1,02	1,13
Moerasruigte	0,00	0,00	0,18	0,18
Bloemrijk grasland	0,06	0,11	3,50	3,55
Water	5,00	6,00	2,00	3,00
Totaal	33,65 ha	30,30 ha	8,33 ha	4,98 ha

In bovenstaande tabel zijn de biotopen/natuurtypen binnen en buiten de EHS weergegeven. Hoewel de EHS-analyse zich primair richt op de EHS zijn de uitbreidingen onlosmakelijk verbonden met de uitbreiding van de golfbaan. Met name bij het bepalen van de kwaliteitstoelag voor 'vervangbare' natuurkwaliteiten is deze aansluiting op de EHS van groot belang (zie verderop 'vervangbaarheid'). De afname (minnen) van bos komt nu op ruim zeven hectare. Hier tegenover staat nu een toename (plussen) van biotoop/natuur van ruim 11 hectare. De balans van de 'plussen en minnen' komt nu ook op een toename van 4,98 ha. Hoewel bos verdwijnt ten behoeve van golfbaanonderdelen, wordt zowel binnen als buiten de EHS ruim drie

hectare struweel en jonge aanplant gerealiseerd. Dit biotoop heeft niet dezelfde natuurwaarde als de biotopen loofbos en parkbos, maar heeft wel zijn natuurkwaliteit als leef- en foerageergebied voor (struweel) vogels, kleine zoogdieren, ree en vleermuizen. Onder het kopje 'vervangbaarheid' wordt hier verder op in gegaan. Het loof- en parkbos neemt af, maar de verblijfplaatsen van vleermuizen blijven behouden. Het oppervlak ruigte/zoom neemt met ruim één hectare toe. Ook dit biotoop kan gezien worden als een leef- en foerageergebied voor vele soorten (o.a. vogels, kleine zoogdieren en planten). In de westelijke uitbreiding is het biotoop moerasruigte (0,18 ha) gepland. Hoewel het slechts een klein aandeel heeft in het totale oppervlakte biedt dit biotoop wel schuil- en paaipplaatsen voor vissen en leefgebied voor diverse amfibieën. De amfibieën in en rond de golfbaan krijgen te maken met een uitbreiding van het biotoop water met drie hectare. Met name voor de kamsalamander biedt dit een forse uitbreiding van het leef- en voortplantingsbiotoop. Door de waterpartijen veelal geïsoleerd te houden wordt concurrentie en predatie door vissen uitgesloten. In het oostelijke uitbreidingsgebied wordt 3,50 hectare bloemrijk grasland gecreëerd. Naast de floristische aspecten, biedt dit biotoop leefgebied voor insecten en nieuwe (beschut) foerageergebied voor vleermuizen vanaf de verblijfplaatsen op huidige golfbaan.

Op basis van het in voorbereiding zijnde beheerplan worden de biotopen/natuurtype op de nieuwe golfbaan ecologisch beheerd. In de huidige situatie wordt de kruidlaag niet of extensief beheerd. Ruigte/zoom en bloemrijk grasland worden extensief en botanisch beheerd. Schenkeveld (2010) geeft aan dat het huidige maai- en snoei-beheer vrij intensief is voor het golfspel. De benodigde oppervlakte hiervoor bedraagt ca. 19 ha, in de huidige situatie is dat bijna 23 ha. In het nieuwe beheerplan zal hier nadrukkelijk aandacht voor zijn, om alleen die biotopen te beheren die het golftechnisch of bosbouwkundig nodig zijn.

Vervangbaarheid

Zoals verwoordt in het bovenstaande hebben de biotopen niet dezelfde natuurkwaliteit. Een oud bos is niet te 'vervangen' door bijvoorbeeld een jong struweel. Om hieraan tegemoet te komen en deze natuurkwaliteiten te kwantificeren is gebruik gemaakt van de kwaliteitstoeslag uit de Provinciale Verordening Ruimte (2009). In artikel 5.2 lid 3 wordt verwezen naar de bijlagen van de VR waar de kwaliteitstoeslag bij compensatie wordt beschreven. In de onderhavige toets wordt gepoogd aan te tonen dat geen sprake is van significantie en dus geen compensatie. Echter, de methode die hiervoor gebruikt wordt is zeer bruikbaar. De hoogte van de kwaliteitstoeslag is afhankelijk van de vervangbaarheid van het ecosysteem. Op deze manier kan in navolging van het (provinciale) beleid bepaald worden welke natuurkwaliteiten (in hectares) de biotopen/natuurtypen hebben. Tevens kan bepaald worden wat de 'vervangbaarheid' van de natuurkwaliteiten is. Op deze manier wordt de netto 'plussen en minnen' in balans gebracht. Met betrekking tot de vervangbaarheid worden drie categorieën onderscheiden (zie Tabel 4.5).

De vervangbaarheid is bepaald van de biotopen/natuurtypen (zie onderstaande) Op de golfbaan. De 'nieuwe' natuur heeft een licht groene kleur gekregen aangezien het hier gaat om nieuw te ontwikkelen biotopen/natuur.

Vervangbaarheid en Kwaliteitstoeslag provincie Utrecht (bron: VR, 2009).

Categorie	Factor	Voorbeelden
1. Snel vervangbare natuurkwaliteiten - natuurkwaliteiten die binnen 25 jaar zijn te vervangen - gebieden met natuurkwaliteiten die nog geen 25 jaar oud zijn	Toeslag van 0,3, tenzij het nieuwe gebied aansluit op de EHS. Dan geldt een toeslag van 0,1	- weidevogelgebieden - bossen jonger dan 25 jaar - aanleg op voormalige landbouwgronden
2. Vervangbaar binnen 25 tot 100 jaar	Toeslag van 0,7, tenzij het nieuwe gebied aansluit op de EHS. Dan geldt een toeslag van 0,3	- laagveenmoerassen - stuifzanden - schraallanden - bos 25 - 100 jaar oud
3. Moeilijk, respectievelijk niet vervangbare natuurkwaliteiten	Berekening van de toeslag is maatwerk	- schraalgraslanden - kalkgraslanden - bos > 100 jaar oud - hoogvenen

De 'nieuwe' natuur heeft één plus gekregen vanwege de snelle vervangbaarheid. Onder de 'nieuwe' natuur vallen de biotopen: struweel, ruigte/zoom, moerasruigte, bloemrijk grasland en water. Het mag duidelijk zijn dat de kwaliteitstoeslag op de 'plussen' niet van toepassing is. De 'minnen' zijn toegekend aan de biotopen die verdwijnen als gevolg van de uitbreiding in de EHS. Het gaat hierbij om de biotopen: loofbos en parkbos. De bossen op de golfbaan zijn in de Historische Atlanten Nederland en Utrecht (circa 1850 - 1900) niet aanwezig. De grond waarop de golfbaan is gelegen bestond begin 20^e eeuw nog uit landbouwgebied. Deze biotopen hebben daarom twee minnen gekregen en vallen in categorie 2 (bos 25 - 100 jaar oud). Het verlies van deze bossen door de uitbreiding van de golfbaan resulteert in een kwaliteitstoeslag van 0,3, aangezien de 'nieuwe' natuur gerealiseerd wordt aansluitend op de EHS. Voor de golfbaan is in onderstaande tabel een oppervlakteanalyse uitgevoerd met de kwaliteitstoelagen.

Oppervlakteanalyse met 'plussen en minnen' op basis van de kwaliteitstoeslag en het oppervlakte te realiseren 'nieuwe' natuur.

Biotoop/natuurtype	Verschil uit Tabel 4.4	Kwaliteitstoeslag	'Vervangen' oppervlakte
Loofbos	-0,75	0,3	-0,98
Parkbos	-5,72	0,3	-7,44
Struweel e.d.	3,59	n.v.t.	3,59
Ruigte/zoom	1,13	n.v.t.	1,13
Moerasruigte	0,18	n.v.t.	0,18
Bloemrijk grasland	3,55	n.v.t.	3,55
Water	3,00	n.v.t.	3,00
Totaal	4,98 ha	-	3,04 ha

Uit bovenstaande tabel blijkt dat bij de oppervlakteanalyse met de kwaliteitstoeslag het oppervlak 'nieuwe' natuur voldoende is om de verloren gegane natuurkwaliteiten te 'vervangen'. De plussen en minnen zijn netto in balans, met een surplus van 3,04 hectare dat wordt toegevoegd als 'nieuwe' biotopen/natuur op golfbaan De Haar.

Conclusie

In de voorgaande paragrafen zijn de vier hoofdaspecten getoetst aan de voorgenomen activiteit. Uit de toetsing is gebleken dat alleen bij het toetsaspect "provinciale natuurwaardering" sprake is van een beoordeling 'significant negatief'. Op basis van de (her)waardering van de "Buiten in Beeld"-kaart is immers sprake van een aantasting van bossen met de natuurwaarden "uitstekend" en "goed". Bij deze constatering kunnen de volgende kanttekeningen worden geplaatst:

1. Ambities blijven haalbaar

Het bos op in het Zuiderpark is in het natuurdoeltype Multifunctioneel bos en beheertype N17.03 Park- of Stinzebos gelegen. Uit de toetsing blijkt dat de ambitie voor het bos, het Haagbeuken- en essenbos, ook na de uitbreiding mogelijk is. Momenteel bestaat het bos op de golfbaan, zo blijkt uit Schenkeveld (2009), uit een plantengemeenschap die karakteristiek is voor een Essen-lepenbos. Hoewel de frequentie waarin plantensoorten voorkomen nog gering is, is dit een indicatie dat het huidige beheertype opschuift naar de ambitie die door de provincie is gesteld voor het bos op de golfbaan. Momenteel wordt gewerkt aan een beheerplan waarin onder andere het bos op de golfbaan richting de ambitie beheerd gaat worden.

2. Samenhang blijft behouden

Hoewel veel gaat veranderen op de huidige golfbaan wordt de "aaneengeslotenheid en robuustheid" beperkt aangetast. De kap van de houtopstanden heeft niet tot gevolg dat onoverkoombare barrières ontstaan en brengt het ecologisch functioneren als geheel niet in gevaar. Daar waar (negatieve) effecten door het verplaatsen van het clubhuis en ontsluitingswegen worden verwacht, worden passende mitigerende maatregelen toegepast.

3. Functionaliteit voor soorten blijft behouden

In diverse overleggen met het bevoegd gezag (DLG) en betrokken partijen zijn de mitigerende en/of compenserende maatregelen voor beschermde soorten besproken. Hieruit is naar voren gekomen dat de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gegarandeerd (behoud bomen met verblijfplaatsen voor vleermuizen). Het kappen van de houtopstand leidt niet tot het overtreden van verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet.

4. Nieuwe natuur (minnen vs. plussen)

Naast het verdwijnen van bosopstanden ('minnen') op de golfbaan wordt nadrukkelijk ingezet op het realiseren van nieuwe natuur ('plussen'). Uit de oppervlakteberekeningen blijkt dat het oppervlak nieuwe natuur ruim in de 'plus' komt, ook na het toepassen van de provinciale kwaliteitstoeslag.

Slotconclusie

Het valt niet te ontkennen dat de uitbreiding van golfbaan De Haar een behoorlijke impact zal hebben op de huidige situatie. Een dergelijke ingreep in de EHS vraagt een grondige toetsing. Voor de EHS-analyse heeft de provincie Utrecht vier hoofdaspecten aangewezen die bepalen welke waarden en kenmerken binnen de EHS als wezenlijk worden aangemerkt. De EHS wordt met de uitbreiding van golfbaan De Haar niet aangetast op deze vier hoofdaspecten, slechts één toetsaspect (de provinciale natuurwaardering) krijgt een significant negatieve beoordeling. De integrale (ecologische) toetsing op deze vier hoofdaspecten, zoals gepresenteerd in dit rapport, blijft buiten de significantie. Deze conclusie wordt ondersteund door de gekozen zorgvuldige inpassing, het ontwikkelen van nieuwe natuur en het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen, waardoor de uitbreiding netto meer winst oplevert voor de natuur(waarden) op de toekomstige golfbaan. Het beheerplan wordt daarbij een essentieel document waarmee de bovengenoemde aspecten duurzaam worden gegarandeerd.

Literatuur

Bal, D., H.M. B eije, M. Fellingier, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal en F.J. van Zadelhoff, 2001. Handboek Natuurdoeltypen. Expertisecentrum LNV.

Index Natuur en Landschap. Onderdeel natuurbeheertypen. Versie 0.3 11 februari, 2009.

Jansen, E.A., H.J.G.A. Limpens & S.J. Vreugdenhil, 2010. Golfbaan De Haar - Beoordeling aangepast ontwerp t.a.v. vleermuizen. Zoogdiervereniging. Bijlage bij Uitbreidingsplan, maart 2010.

Opdam P. & J.A. Wiens, 2001. Fragmentation, habitat loss and landscape management. In: K. Norris and D. Pain, editors. Conserving bird biodiversity. Cambridge University Press, UK (in press).

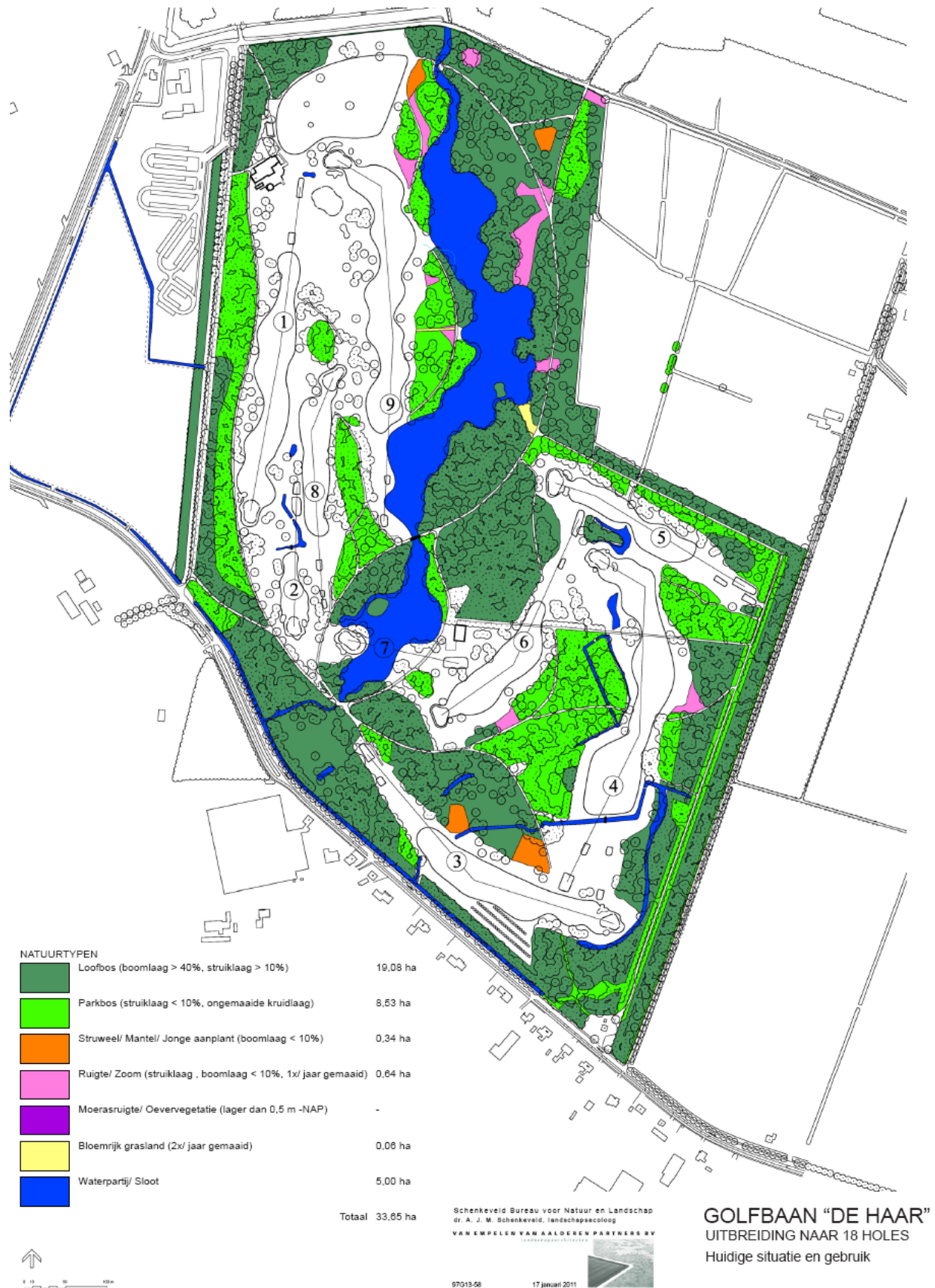
Provincie Utrecht, 2009. Provinciale Ruimtelijke Verordening. Provincie Utrecht 2009. Vastgesteld bij besluit Provinciale Staten 21 september 2009.

Schenkeveld, 2009. Bijzondere vaatplantensoorten De Haar 2009.

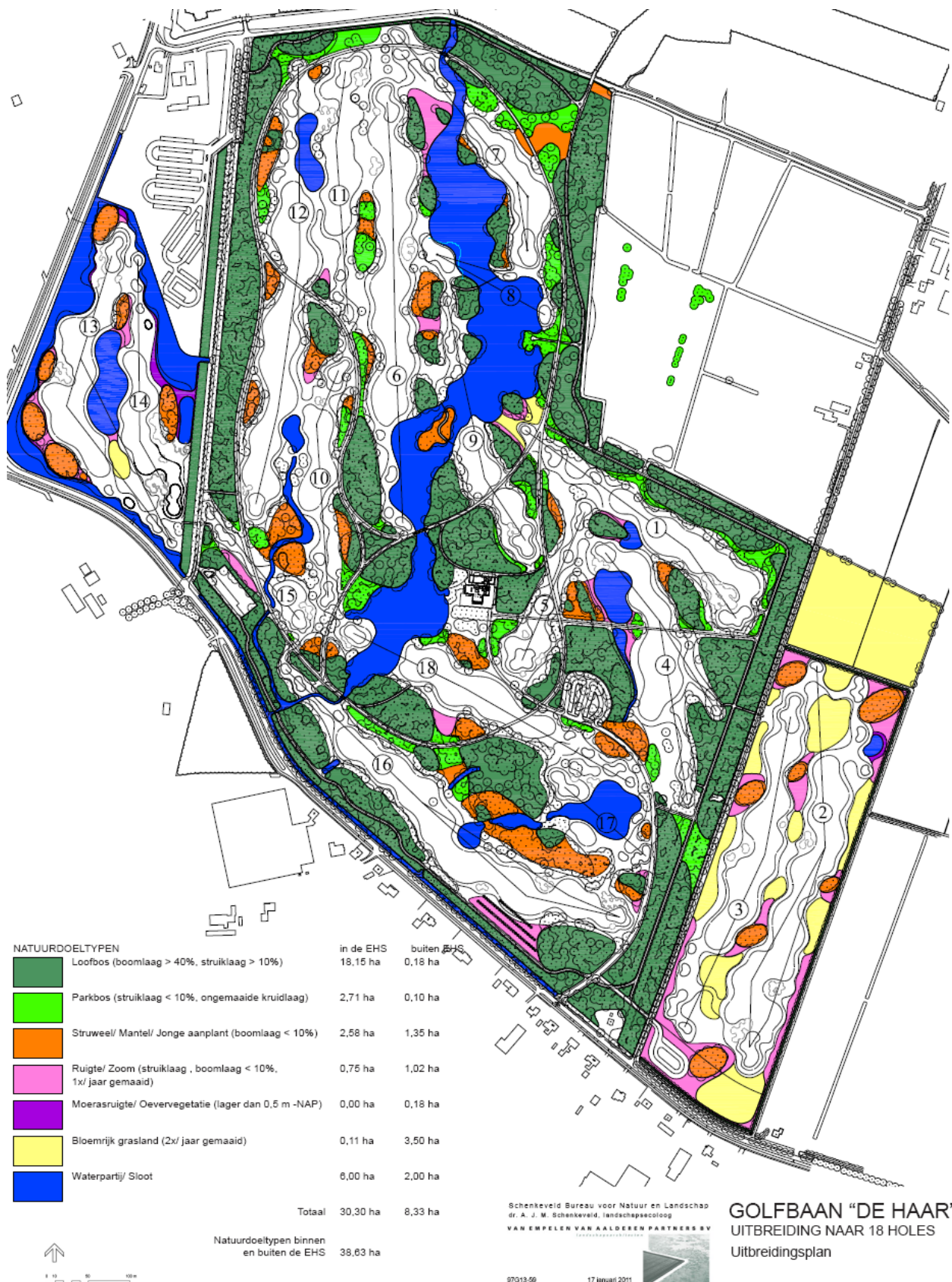
Schenkeveld, 2010. Vegetatiestructuur en Natuurtypen De Haar 2009/2010.

Schenkeveld, 2010a. Natuurwaardering De Haar 2010.

Bijlage 6.1 Golfbaan "De Haar" - Huidige situatie en gebruik

Bijlage 6.2 Golfbaan "De Haar" - Uitbreidingsplan

Bijlage 6.3 Schema "Criteria en hulpmiddelen voor toetsing
significante aantasting van wezenlijke waarden en
kenmerken" (Provincie Utrecht, 2008).

Schema van criteria en hulpmiddelen voor toetsing van significante aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden (nee, tenzij)

Inleiding

Uitbreidingen van recreatiebedrijven kunnen leiden tot significante aantasting van de EHS. Wezenlijke waarden en kenmerken moeten daarbij worden ontzien. Door GS van de Provincie Utrecht zijn vier hoofdaspecten aangewezen die bepalen welke waarden en kenmerken binnen de EHS als wezenlijk moeten worden aangemerkt:

1. De aanwezigheid van zones met bijzondere ecologische kwaliteit
(bijzondere samenhang abiotische en biotische kenmerken, goed ontwikkelde systemen, zoals waardevolle oude boskernen)
2. Gebieden die bepalend zijn voor de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS
3. De aanwezigheid van bijzondere soorten.
4. De aanwezigheid van essentiële verbindingen (bijvoorbeeld foerageer- en migratieroutes).

Als de EHS op één van deze vier hoofdaspecten wordt aangetast, dan is er sprake van significante aantasting van de EHS en kan de ingreep niet plaatsvinden zoals beoogd. Er moet dan gekeken worden naar alternatieven. Om te toetsen of er al of niet significante aantasting plaatsvindt, zijn gedetailleerdere beoordelingscriteria nodig. Deze criteria en bijbehorende hulpmiddelen en informatiebronnen worden hieronder per hoofdaspect verduidelijkt. Verscheidene hulpmiddelen zijn ook in het reguliere RO-traject al noodzakelijk en daarom niet nieuw. Een deel wordt momenteel nog door de provincie uitgewerkt of beter toegankelijk gemaakt. In het GS-besluit is ook aangegeven dat via een quick scan een eerste oordeel gevraagd kan worden van de provincie. Indien daarbij nader onderzoek aanbevolen wordt, vanwege het ontbreken van noodzakelijke gegevens, dan zal via de quick scan de onderzoeksvraag toegespitst worden. In de begeleidende brief bij dit schema heeft GS de quick scan verder uitgewerkt. Vanwege het nog niet beschikbaar zijn van een aantal kaarten en databases zullen de eerste periode wat meer onderzoeken gevraagd moeten worden. Daarbij dient bedacht te worden dat dit onderzoek in de Nota Ruimte en het Streekplan een verantwoordelijkheid zijn van de initiatiefnemer, het beschikbaar stellen van kaarten en databases is een extra service van de provincie aan de initiatiefnemer.

Toelichtingen

1. Zones met bijzondere ecologische kwaliteit

Wordt verdeeld in actueel en potentieel. Actueel: wat er nu is, potentieel: aangewezen natuurdoelen, die in detail in het veld bepaald moeten worden op basis van aanwezige abiotische omstandigheden (bodem, grond- en oppervlaktewater, milieu etc.) (tekst nog pm).

Toetsaspecten significantie	Toelichting	Informatiebron	Regulier RO of extra
ACTUELE WAARDEN			
1. Provinciale natuurwaardering Aantasten van gebieden met de natuurwaarden "uitstekend" en "goed".	Om de kwaliteit van natuur te kunnen beschrijven wordt gebruik gemaakt van natuurwaardering van locaties. De natuurwaardering voor een locatie kan worden gedefinieerd als de mate van voorkomen van karakteristieke soorten, uitgedrukt in een schaal van uitstekend – goed – redelijk - matig. Hiervoor worden natuurgegevens gebruikt die de provincie heeft verzameld in de EcoDataBank. Op de provinciale website "Buiten in Beeld" (http://www.provincie-utrecht.nl/buiteninbeeld) wordt de systematiek en berekening van die natuurwaardering uitgelegd. Tot nu toe zijn deze berekeningen alleen toepasbaar op de floragegegevens. N.B.: van niet alle plekken in de provincie zijn gegevens beschikbaar. Dit betekent dat ook als het niet op de kaart staat, er wel natuurwaarden aanwezig kunnen zijn. Op de kaarten zal dit zoveel mogelijk zichtbaar gemaakt worden, op dit moment is dat nog niet voor 100% het geval.	- De website "<u>Buiten in beeld</u>" is nuttig voor een eerste oriëntatie op waar hoge natuurwaarden zijn en mogelijk significante aantasting plaats kan vinden. - Voor toepassing kunnen gedetailleerde kaarten met gegevens worden aangevraagd via natuurinfo@provincie-utrecht.nl. - In de toekomst is het de bedoeling dat de kaartlagen ook digitaal (als shp- of jpg-bestand) direct kunnen worden gedownload van het provinciale portaal voor toepassing in documenten en programma's van gemeenten en onderzoeksbureaus.	Ook voor het reguliere RO-traject dienen actuele natuurwaarden in kaart te worden gebracht ter bepaling van de passende bestemming en voor de natuurtoets t.b.v. de Flora- en Faunawet.
2. Oude boskernen Aantasten van oude boskernen van de categorie "zeer waardevol" en "bijzonder waardevol".	Oude boskernen zijn actuele groeiplaatsen van autochtone bomen en struiken welke afstammelingen zijn van oorspronkelijk inheemse flora die na de ijstijd op eigen kracht Nederland heeft bereikt. De groeiplaats kan zowel bos betreffen als ook een houtwal of een enkele boom of struik welke als relict van het oorspronkelijke bos te beschouwen is. De provincie heeft voor de Heuvelrug de oude boskernen op grond van oude topografische kaarten en veldonderzoek in kaart gebracht. De boskernen zijn in drie waardeklassen ingedeeld.	- De kaart is ook verwerkt in <u>Buiten in Beeld</u>. - In de toekomst is het de bedoeling dat de kaart ook digitaal (als shp- of jpg-bestand) direct kan worden gedownload van het provinciale portaal.	Worden door de provincie ook in reguliere plantoetsing in overwegingen meegenomen.
3. Biodiversiteitsgebieden Aantasten van een prioritair biodiversiteitsgebied dat geheel of gedeeltelijk is gelegen binnen de EHS.	Uit het Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro, door Nederland medeondertekend, vloeien inspanningsverplichtingen t.a.v. het behoud van gebieden van belang voor het behoud van biodiversiteit voort. Voor Utrecht worden deze gebieden momenteel op kaart gezet op basis van een optelling van ecologische kwaliteiten. Er komen twee categorieën: "prioritair" en "van belang".	Nog in voorbereiding. Omdat het hier om slechts enkele speciale gebieden gaat (de "parels") kan deze kaart niet als vervanging van de natuurwaardering worden gebruikt en dient alleen ter aanvulling.	Nieuw, zal echter ook in reguliere RO-afweging betrokken gaan worden.
POTENTIËLE WAARDEN			
Natuurdoelen (UNAT's) zoals	Bij dit aspect is een deskundigenoordeel niet altijd te voorkomen omdat	Diverse kaarten met grondwater-	Verschillende kaarten met abiotische

vastgelegd in het <u>Natuurbeheerplan</u> . Abiotische omstandigheden voor bijzondere ecologische kwaliteiten .	de criteria niet hard te krijgen zijn. Het is een zelfstandige afweging waarbij de actuele waarden, de potentiële waarden en de abiotische omstandigheden een plaats innemen. Deze weging kan alleen locatiespecifiek gemaakt worden op basis van basismateriaal op kaarten / in databases en aanvullend gericht veldonderzoek Noot: in de oudere natuurgebiedsplannen wordt bij de toewijzing van natuurdoeltypen gesuggereerd dat op basis van basiskaarten eenvoudig een doeltipe toe te wijzen is. Dat is een onterechte suggestie omdat de basiskaarten die mate van detail helemaal niet hebben. Nu worden clusters van mogelijke doeltypen toegewezen waar op grond van de terreinsituatie uiteindelijk een keuze wordt gemaakt door DLG in overleg met de eigenaar.	bodem en andere gegevens. Uiteindelijk wordt gestreefd naar een kaart met daarop aangegeven waar de abiotische omstandigheden goed tot zeer goed zijn.	kwaliteiten die nu ook reeds voor reguliere plantoetsing gebruikt worden: watertoets, aardkundige waarden, stiltegebied etc. De komende jaren zullen deze kaarten aangevuld / steeds geactualiseerd worden.
---	--	---	--

2. Aaneengeslotenheid en robuustheid

Toetsaspecten significantie	Toelichting	Informatiebron	Regulier RO of extra
Opsplitsing van een gebied Verkleining van een gebied	Beide begrippen staan voor het tegengaan van versnippering. Bestaande versnippering wordt nu bestreden met faunavoorzieningen, ecoducten, afsluiten van wegen en afbraak van gebouwen.	Kaart met (grote) natuureenheden (absoluut en relatief t.o.v. omgeving): nog te maken	Het toetsen op dit onderdeel is in principe gebruikelijk, ook als nee tenzij niet aan de orde is: ook versnippering van andere delen van het landelijk gebied is ongewenst.

3. Bijzondere soorten

Toetsaspecten significantie	Toelichting	Informatiebron	Regulier RO of extra
1. Flora- en faunawet (Ffw) Negatieve gevolgen voor beschermde soorten uit tabel 2 en 3 Ffw.	Dit zijn soorten die wettelijk zijn beschermd. Meer informatie via de website van LNV (www.minlnv.nl) en dan zoeken op beschermde soorten of kijk in de soortendatabse op de site).	– Gegevens van beschermde soorten kunnen worden opgevraagd bij de provinciale EcoDataBank via natuurinfo@provincie-utrecht.nl. Overigens kunnen alleen door de provincie zelf verzamelde gegevens worden geleverd (ivm auteursrechten derden). – Gegevens van beschermde soorten kunnen ook worden aangekocht bij het Natuurloket http://www.natuurloket.nl.	Regulier.
2. Bedreigde soorten van de Rode lijsten en Oranje lijsten Negatieve gevolgen voor bedreigde soorten uit de categorieën “bedreigd”, “ernstig bedreigd” of “op het punt van verdwijnen” van de Rode en/of Oranje Lijsten.	Als uitwerking van het overheidsbeleid uit Taakstelling 8 van de rijksnota ‘Natuur voor mensen, mensen voor natuur’ (2000) en de internationale verplichtingen zijn landelijke Rode lijsten van bedreigde en kwetsbare dieren en planten opgesteld. Daarbij is wettelijk vastgelegd dat de overheid zich inzet voor de bescherming van deze soorten en dat zij het onderzoek én werkzaamheden die nodig zijn voor de bescherming van deze Rode lijstsoorten dient te bevorderen. Analoog aan de methodiek en de intentie waarmee de Rode lijsten landelijk opgesteld zijn is in het provinciale Beleidsplan Natuur en Landschap opgenomen dat het	– Gegevens van bedreigde soorten kunnen worden opgevraagd bij de provinciale EcoDataBank via natuurinfo@provincie-utrecht.nl. Overigens kunnen alleen door de provincie zelf verzamelde gegevens worden geleverd (ivm auteursrechten derden). – Gegevens van bedreigde soorten (alleen Rode lijsten) kunnen ook worden aangekocht bij het Natuurloket http://www.natuurloket.nl.	Regulier (wordt doorgaans bij natuurtoetsen voor de Ffw meebeschouwd).

provinciale soortenbeleid zich richt op in Utrecht bedreigde en kwetsbare soorten. De Oranje lijst voor fauna is door GS bekrachtigd is in 1997 en voor flora in 2001. Hierbij is bepaald dat de Oranje lijsten specifiek gebruikt zullen worden voor het toetsen van subsidieaanvragen en bij plantoetsing. In de Werkdocumenten Flora en Fauna zijn de oranjelijsten te vinden.

5. Essentiële verbindingen

Toetsaspecten significantie	Toelichting	Informatiebron	Regulier RO of extra
1. Ecologische verbindingzones, Robuuste verbindingen, en ecoducten en faunapassages (<i>tussen</i> kerngebieden EHS). Door ingreep wordt een verbinding "ernstig belemmerd". dan wel kan niet meer gerealiseerd worden.	Ecologische verbindingzones hebben als doel om kerngebieden van de EHS met elkaar te verbinden en barrières als wegen passerbaar te maken voor flora en fauna. Rijk en provincie hebben hiertoe verschillende verbindingen aangewezen.	– Doelsoorten zoals genoemd in het "Werkdocument Ecologische Verbindingszones provincie Utrecht" (1993) en de natuurgebiedsplannen. – Doelsoorten zoals genoemd in het rijks- en provinciale beleid m.b.t. robuuste verbindingen. (Afsprakendocument LNV - Provincies van november 2003 en technische uitwerking in Handboek voor Robuuste verbindingen (Alterra) – Eisen verbindingzones per doelsoort zoals onder andere beschreven in modellen Alterra ("Tover"), op te vragen bij provincie of te beoordelen door Quick scan-toetsers.	Regulier.
2. Foerageer- en migratieroutes (<i>binnen</i> kerngebieden EHS). Door een ingreep wordt een verbinding "ernstig belemmerd" dan wel kan niet meer gerealiseerd worden.	Dit zijn routes die binnen kerngebieden van de EHS liggen en die gebruikt worden door dieren om van rust- naar foerageer plaats te komen, seizoensmigratie e.d. Te denken valt aan bijvoorbeeld wildwissels of bomenlanen voor vleermuizen.	– Gegevens in provinciale EcoDataBank en Natuurloket. – Extra onderzoek of externe bronnen. Aanvullend onderzoek is nodig, afhankelijk van situatie en voorkomen van soorten in de buurt. Ter beoordeling aan Quick scan-toetsers.	

December 2007

Aanvullingen april 2010

1. Deze tabel passen we toe voor alle functies in of nabij de EHS (inclusief ecologische verbindingzones), dus NIET ALLEEN VOOR VERBLIJFSRECREATIE OP DE UTRECHTSE HEUVELRUG. Deze tabel is door GS toegezonden aan alle gemeenten op de Heuvelrug als bijlage bij een brief over verblijfsrecreatie. De tabel is ter kennis gebracht van Provinciale Staten maar niet door hen vastgesteld
2. Toetsaspect 3 onder actuele waarden (biodiversiteitsgebieden) is geschrapt vanwege het ontbreken van toegevoegde waarde en het leiden tot verwarrende informatie.
3. Indien u een papieren versie van deze tabel gebruikt dan kunt u uiteraard de linken naar informatie op onze website niet gebruiken. Via de zoekfunctie op de website of via het thema Natuur en landschap vindt u deze informatie ook.

Bijlage Vegetatiestructuur en Natuurtypen De Haar 2009/2010

Inleiding

In het kader van het MER en de EHS-analyse voor de uitbreiding van de golfbaan heeft Bureau Schenkeveld in de zomer van 2009 de vegetatiestructuur en natuurtypen onderzocht.

Methode

In juli 2009 is het terrein 5x bezocht. In het veld zijn alle vakken met een houtachtige vegetatie en een ongemaaide kruidlaag begrensd. Binnen deze vakken is op vastgestelde punten de vegetatiestructuur bepaald. De dichtheid van de meetpunten bedraagt ongeveer 1/400m². De oppervlakte van elk meetpunt is 50 m² (diameter 8 m). Per meetpunt is de bedekking van de achtereenvolgende lagen geschat. Deze lagen zijn:

- boomlaag: > 6 m
- struiklaag: 1,5- 6 m
- kruidlaag: 0 – 1,5 m; zonder (lever)mossen
- moslaag: 0 - 0,05 m; alleen uit (lever)mossen bestaande.

De positie (coördinaten) van de meetpunten is vervolgens in AutoCad vastgelegd. Met behulp van dit programma is vervolgens per laag het verloop van de bedekking gecalculeerd en getekend.

Resultaat (De genoemde figuren zijn niet opgenomen in deze bijlage).

De figuren 1, 2, 3 en 4 tonen de ligging van de van de verschillende gecalculeerde bedekkingsklassen van respectievelijk de boom-, struik-, kruid- en moslaag. Figuur 5 toont de bedekking van de boomlaag en de diameterklasse van de bomen (figuren niet opgenomen in deze rapportage). Figuur 6 toont de verspreiding van de natuurtypen gebaseerd op de vegetatiestructuur. Dit zijn loofbos, parkbos, struweel, ruigte, bloemrijk grasland, water en moeras.

Loofbos is bos met een bedekking van de boomlaag van tenminste 40% en van de struiklaag van tenminste 10%. Het oppervlak is 18,28 ha. Parkbos heeft een bedekking van de boomlaag van tenminste 10% en van de struiklaag van maximaal 10%. De kruidlaag wordt niet of extensief (maximaal 1x/jaar) gemaaid. Het oppervlak is 8,34 ha.

Bij jonge aanplant, struweel en mantels is de bedekking van de boomlaag maximaal 10%. Het oppervlak is 0,34 ha. Ruigte/zoom wordt extensief gemaaid (maximaal 1x/jaar). De bedekking van de boom- en struiklaag is maximaal 10%. Het oppervlak is 0,64 ha.

Bloemrijk grasland wordt botanisch beheerd (maaïen en afvoeren 2x/jaar). Het oppervlak is slechts 0,06 ha. De sloten en waterpartijen staan permanent onder water. Het oppervlak is 5 ha. Moeras ontbreekt. Het overige deel van het terrein wordt intensief gemaaid (> 2x/jaar) of geklepeld. Dit deel is niet als natuur onderscheiden. Het oppervlak hiervan is 22,85 ha.

Discussie

Er zijn relatief weinig plekken met een rijke horizontale gelaagdheid. Het areaal loofbos bedraagt 33%. Op veel plekken is recentelijk ingegrepen, waardoor een zekere uniformiteit is ontstaan. Hierdoor is er ruimtelijk gezien (in het platte vlak) wel veel variatie. Brandnetelvelden met een enkele struik gaan direct over in dichte jonge aanplanten of open opstanden van oude bomen en een dichte struiklaag. De betreffende ingrepen zijn:

- de kruidlaag is de afgelopen jaren een keer gemaaid;
- de struiklaag is recentelijk teruggezet;
- de struiklaag is recentelijk verwijderd/geklepeld;
- de bomen zijn gekapt en de nieuwe opstand is nog jong.

De ingrepen zijn ingegeven door golftechnische eisen (de bal moeten kunnen worden teruggevonden) of hebben een landschappelijke of bosbouwtechnische reden. Het huidige maai- en snoei-beheer is intensiever dan vanuit het golfspel zelf nodig is. De benodigde oppervlakte hiervoor bedraagt ca. 19 ha (nu dus bijna 23 ha). Een aantal soorten zijn op het schaalniveau van het plangebied specifiek aan rijk gestructureerd bos gebonden. Dit zijn Ree (verblijfplaats overdag), Gewone grootoorvleermuis (verblijfplaats en jachtplek), Struikmos (groeiplaats) en een aantal struiklaagbewonende broedvogels als Winterkoning, Heggenmus. Het parkbos kent meer specifieke bewoners. Dit zijn Watervleermuis (verblijfplaats), Ruige dwergvleermuis (jachtplek), Gewoon sneeuwkllokje, Grote keverorchis, Elzenzegge, Boszegge, Gevlekt longkruid (groeiplek). Nog meer soorten zijn overigens gebonden aan bosranden en oude (en holle) bomen. Ook dat is natuurlijk specifiek voor landgoederen als die van kasteel de Haar. Voorbeelden hiervan zijn de diverse holtebewonende en bosrandbejagende vogels en vleermuizen. Maar verder ook zoomplanten als Hartzonnebloem, Bloedzuring, Bosaardbei, Gewone agrimonie, Brede wespenorchis.

Op grond van de recente inventarisatiegegevens (broedvogels, vaatplanten, vleermuizen, vegetatiestructuur) houdt de provinciale natuurwaardering geen stand. Met name de strook tussen de Haardijk en hole 1 is minder waardevol dan voorgesteld, terwijl voor het bos in het midden- en oostelijk deel het tegenovergestelde geldt.